

נו:

הניזקין פרק חמישי גיטין

עין משפט
ג' מצוה

א [מ]י פ"ג מהל' ת"ת
ה"ו י' טו"ט י"ד סיון
רמו פ"ה ל"א:

תורה אור השלם

1. אלה וכו' ור"ב ונגב ונאף פ"ב ור"מ ב' דמים נגנע' היש' ד' ב' להעלות חוקה לנסק נקם נתתי את דמה על צחי' סלע לבלתי הכסות' יחזקאל כ"ח
2. ויש יעקב אל יעקב אביו ומשדו ויאמר הלה קול יעקב והיה יד עשו' בראשית כ"ב
3. בישט לשון תחבא ולא חזק משר' כי יבא' איוב ה' כ"א
4. על נהרות כבל שם ישבנו גם ככתי' בוכרנו את ציון' תהלים קל"א
5. וזכר' ל' לבני אדום את יום ירושלים האמרים עשו ערו עד היסוד ב' תהלים קל"ז
6. אמר ארזי מבשן אשיב אשיב ממצלות ים' תהלים ס"ח
7. כי ע"י הרענו כל היום נחשבנו כצאן בטח' תהלים מד כ"ג
8. אבני' ו' אלקי' אשר הוצאתה ארץ מצרים מבי' עבדים לא יהיה קר' אלהים אחרים על צ"ח שמו' כ"ב
9. וכן לאלהים יתום בלתי ל' לבר' שמו' כ"ט
10. כי לא תשתחוה לאל אחר כי י' קנא שמו אל קנא הוא' שמו' ל' ד'
11. שמע ישראל י' אלהי' ה' אחד'
12. וידעת' היום והשבת אל לבבך כי י' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד' דברים ז' ל"ט
13. את' י' האמרת' היום להיות' לך לאלהים וללכת' ברכי' ולשמר חקי' ומצותי' ומשפטי' ולשמע בקולי' ארור משנה ע"ר ב"רד"ך ואמר קל העם אמן'
14. דברים כ"ז ה"ח
15. מושבי' עקרת' הבית אם הבנים שמחה הללו ית' תהלים קי"ט ט
16. זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר כאהל יקרא שבעת ימים' מכבר' ט' י'

זה אדריינום קיסר שהרג בא"ב הנדריא. והא דלמרי' בהלל (סוכה ז"א) דלאלכסנדרוס מוקדון הרגם והמרינה שמה פעמים נמיסנה: קפצו כו' ונפלו אחר הים. והא דלמר נמס' ע"ו וק' (י) מוטע טענה מי שנתנה ואל יחבל בעצמו הכא ירחים היו מוסרין דלמרי' וממוטע דף (ג:) אלמלי נגדו למנייה מישראל ועזריה פלחו ללמל' ועוד דע"כ היו מענין אומן ולא היו הורגים אומי':

אתיווהו לקמיה. (ס) שמה קרלי מייתי ונמדדס אמר דקמל' אמר אנכי והשני לא יהיה לך: כל

אמר רבי חיאי בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים בבקעה זו הרג נבחראדן רב מבחים מאתים ואחת עשרה רבוא ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת עד שהלך דמו ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר ירמיה בדמים נגעו (י) אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשתפוך אייתי דמי ולא אידמו אמר להו אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לכשרייכו במסרקי דפרולי אמרו ליה מאי נימא לך נבייא הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמאי קמינן עילויה וקמלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייח דמיה אמר להו אנא מפיסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קמנה קמל עילויה ולא נח בחורים ובתולות קמל עילויה ולא נח אייתי תינוקות של בית רבן קמל עילויה ולא נח א"ל זכריה וזכריה טובים שבהן איבדתיים ניהא לך דלא בריתו לכולהו כדאמר ליה הכי נח בהיהיא שעתיא הרהרה תשובה בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך הווא גברא דקמל ליה הני נשמתא על גר צדק היה מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של תנא (י) נעמן גר תושב היה נבחראדן גר צדק היה מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים מאן אינון שמעיה ואבטליון היינו דכתיב (י) נתתי את דמה על צחי' סלע לבלתי הכסות' הקול קול יעקב והיה יד עשו הקול זה אדריינום קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים קול יעקב זה אספיינום קיסר שהרג בכרך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרו לה ארבעת אלפים רבוא והיה יד עשו וז מלכות הרשעה שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליטנו מארצנו דבר אחר הקול קול יעקב אין לך תפלה שמועלת שאין בה מורעו של יעקב והיה יד עשו אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מורעו של עשו והיינו דא"ר אלעזר (י) בישוט לשון תחבא בחיורחורי לשון תחבא אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (י) על נהרות כבל בל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון מלמד שהראהו הקב"ה לדוד חורבן בית ראשון וחורבן בית שני חורבן בית ראשון שנאמר על נהרות כבל שם ישבנו גם בכינו בית שני דכתיב (י) זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו עד היסוד בה אמר רב יהודה אמר רבי אמר רבי אמי ואמרו לה במתניתא תנא מעשה בד' מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים אמרו אם אנו טובעין בים אנו באין לחיי העולם הבא דרש להן הגדול שבהן (י) אמר ה' מבשן אשיב ממצולות ים מבשן אשיב מבין שיני אריה אשיב ממצולות ים אלו שטובעין בים כיון ששמעו ילדות כך קפצו כולן ונפלו לתוך הים נשאו ילדים ק"ו בעצמן ואמרו מה הללו שדרבן לכך כך אנו שאין דרכנו לכך על אחת כמה וכמה אף הם קפצו לתוך הים ועליהם הכתוב אומר (י) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה ורב יהודה אמר זו אשה ושבעה בניה אתיווהו קמא לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (י) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני אפקוהו וקמלוהו אתיווהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (י) זוכה לאלהים יחרם אפקוהו וקמלוהו אתיווהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (י) לא תשתחוה לאל אחר אפקוהו וקמלוהו אתיווהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמרו להו כתוב בתורה (י) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אפקוהו וקמלוהו אתיווהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (י) וידעת' היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפקוהו וקמלוהו אתיווהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (י) את ה' האמרת' וגו' וה' האמירך היום כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין אותו באל אחר ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותו באומה אחרת א"ל קיסר אישרי לך גושפנקא וגחין ושקליה כי היכי דלימרו קביל עליה הרמנא דמלכא א"ל חבל עלך קיסר חבל עלך קיסר על כבוד עצמך כך על כבוד הקב"ה על אחת כמה וכמה אפקוהו למיקטליה אמרה להו אימיה יהבוהו ניהלי ואינשקיה פורתא אמרה לו בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מוכח אחד ואני עקדתי שבעה מוכחות אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה יצתה בת קול ואמרה (י) אם הבנים שמחה ר' יהושע בן לוי אמר זו מילה שניתנה בשמיני ר' שמעון בן לקיש אמר אלו ת"ח שמראין הלכות שחיטה בעצמן דאמר רבא כל מילי ליחיו איניש בנפשיה בר משחיטה ורבא אחר רב נחמן בר יצחק אמר אלו תלמידי חכמים שממיתין עצמן על דברי תורה כדר' שמעון בן לקיש (י) דאמר ר"ש בן לקיש (י) אין דברי תורה מתקיימין אלא בני שממית עצמו עליהם שנאמר (י) זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו' אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ארבעים סאה קצוצי

על זכריה. נן יהודע הכהן שהרגוהו שרי יהודה כמלות יואש כשהשמחו לו ליואש ועשאוהו אלוה והרגוהו בצורה (ד"ה כ"ד): **עטר פירעא**. עטר זואה שפרט מה תהא על נכסיו: **גר טושב סיה**. שלא קיבל עליו שאר מלות אלא ע"ו שנאמר כי לא יעשה עוד ענדך וגו' (מ"ב ה): **היינו דכתיב**. דלמיה דזכריה: **על לחיה סלע**. על חלקת אבן חלקה שלא יכלע נאדך. כך היה דמו של זכריה על הרלפה ולא נכלע: **לחיה**. שיעות כמרגומו: **הקול**. קול זוהא וכי עולה מיעקב. ראה יצחק בננוהא מפלה זו של ביתר: **והיינו דאמר רבי אלעזר**. הא דלמרי' לעילג' שעל ידי לשון הרע חרב הבית ונהרגו כמה רבבות: **בחיורחורי לשון**. צמריבת לשון כמו אל מחחר (תהלים ז'): **שוע לשון**. שטע מכה: **לקלון**. ילדים למשכז זכור וילדות לפלגסי: **כפן**. בין שן טטריקון: **שדרכן לכך**. לתשמיש ואין קלונן מרובה קלון שלט: **או אשה**. הורגנו כל היום: **האמרס**. ייחדת: **גושפנקא**. חותמי שזרמי טנועה זו כדי שמהל נראה משמחה לה: **סרמנא דמלכא**. שולטנות המלך קבל עליו לעשות: **או מילס**. הורגנו כל היום דוימנין דמיית: **בר משחיטס**. שמה יתחננו נגרונו: **דכר אחר**. דרעת ומלכות נגעים מפני שמסוקן לקפון עליו: **קצוצי**

מסורת הש"ס

(א) טהדרין ז' ע"ט.
(ב) כריתס טג' שבת פ"ג.
(ג) ודף ז"ה: (ד) ויעי' חו"ס ע"ו י"ח.
(ה) כספריס שלח ט"ג ט"ג.
(ו) ואל' יהיה מחדל ונכתוב לא היה מחדל קרל אלא ל"ל אשד' לך גושפנקא מהרש"ג.

גליון הש"ס

רש"י ר"ה ג' תושב חיה ע"ין ע"ו דף ס"ה ע"ג:

מוסף רש"י

שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל. זאת המורה היקן מורה עלום שימות באהל מורה (ברכות ט"ג).